

Projectopzet

'Wikipedian in Residence in Gelderland'

September 2016

Erfgoed
Gelderland

I. Samenvatting

II. Achtergrond

II.1. Het bereik van Wikipedia

II.2. Samenwerking met kennis-instellingen

II.3. Het probleem van kleine GLAM-instellingen

II.4. Pilot-project Wikimedia en Erfgoed Gelderland

III. Projectopzet

III.1. Wikipedian-in-Residence (WiR)

III.2. Deelnemende instellingen

III.2.1. Wikimedia Nederland

III.2.2. Erfgoed Gelderland

III.2.3. Gastinstellingen

III.3. Rollen van deelnemende partijen

III.4. Planning

III.5. Begroting

IV. Resultaten

Bijlage 1: belangrijkste Wikimedia projecten

Bijlage 2: externe links

I. Samenvatting

Wikipedia en de bijbehorende beeldbank Commons zijn belangrijke pijlers onder het moderne media- en kennislandschap. Bijna iedereen die informatie zoekt komt er uiteindelijk terecht. Om die reden zijn al veel grote kennis- en erfgoedinstellingen (ook wel GLAM-instellingen genoemd voor Galleries, Libraries, Archives and Museums) ertoe overgegaan delen van hun collecties via Commons of andere Wikimedia-platforms beschikbaar te maken. In Nederland vallen het Rijksmuseum, Naturalis en de Koninklijke Bibliotheek in deze categorie.

Het aantal kleine GLAM-instellingen dat op deze manier zijn collecties aan een groter publiek beschikbaar maakt is echter nog gering. Dit is vaak het gevolg van een gebrek aan kennis over open data en digitalisering en een tekort aan inzetbare medewerkers of vrijwilligers. Hierdoor krijgen deze collecties vaak niet de aandacht die ze verdienen en wordt de kloof in digitale zichtbaarheid tussen grote, nationale instellingen en kleine, regionale of lokale alleen maar groter. Om deze kloof te dichten wil Wikimedia Nederland (WMNL) in samenwerking met Erfgoed Gelderland (EG) een project opzetten met als doel kleine GLAM-instellingen de kennis en middelen te geven om (delen van) hun collectie als open data beschikbaar te stellen via de verschillende Wikimedia-platforms (zie Aanhang 1 voor een overzicht van de belangrijkste daarvan).

II. Achtergrond

II.1. Het bereik van Wikipedia

Voor veel mensen begint de zoektocht naar informatie op Wikipedia. Dit wordt gereflecteerd in de gebruikersstatistieken: in september 2015 bijvoorbeeld werden dagelijks bijna 6 miljoen pagina's van de Nederlandstalige Wikipedia opgeroepen, op de Engelstalige Wikipedia waren dit zelfs 285 miljoen oproepen. Daarmee staat Wikipedia wereldwijd in de top 10 van meest bezochte websites.

De reden hiervoor is duidelijk: de online encyclopedie is vrij toegankelijk, content is eenvoudig her te gebruiken en de kwaliteit is hoog. Dit is een direct gevolg van de onderliggende missie van alle Wikimedia-projecten: 'Stel je een wereld voor waarin iedereen vrijelijk gebruik kan maken van het geheel van alle menselijke kennis'.

II.2. Samenwerking met kennis-instellingen

De missie van Wikimedia, het realiseren van een wereld waarin iedereen vrijelijk gebruik kan maken van het geheel van alle menselijke kennis, overlapt interessant genoeg met die van veel GLAM-instellingen (Galleries, Libraries, Archives and Museums), voor wie publiekseducatie en -voorlichting vaak kerntaken zijn. Om die reden zijn er de afgelopen jaren dan ook steeds meer samenwerkingsprojecten tussen Wikimedia en GLAMs van de grond gekomen, waarbij delen delen van erfgoedcollecties zijn vrijgegeven voor (her)gebruik.

Ook in Nederland bestaan al veel samenwerkingsverbanden tussen Wikimedia enerzijds en GLAMs anderzijds. Instellingen als de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed hebben grote datadonaties gedaan, terwijl er meer hechte samenwerkingen bestaan met bijvoorbeeld Naturalis, de Koninklijke bibliotheek, het Rijksmuseum en het Tropenmuseum. Kenmerkend voor deze samenwerkingen is dat er niet alleen content gedoneerd wordt, maar dat er ook activiteiten rondom georganiseerd worden

om ervoor te zorgen dat deze data op Wikipedia worden hergebruikt, of om de kwaliteit van de metadata te verbeteren - iets waar zowel de instelling als Wikipedia van profiteert. Een mooi voorbeeld hiervan is een recent georganiseerde middag bij het Rijksmuseum waarbij vogelkenners werden uitgenodigd om vogels op prenten te determineren, waarvan reproducties aan Commons gedoneerd waren.

II.3. Het probleem van kleine GLAM-instellingen

Tot nu toe zijn het vooral grote, nationale instellingen geweest die de samenwerking hebben gezocht met Wikipedia. De reden hiervoor moet gezocht worden in het feit dat zij vaak al ver gevorderd zijn in het proces van digitalisering van hun collectie, meer kennis in huis hebben over auteursrecht en open data, en dat zij makkelijker medewerkers kunnen inzetten om aan open data te werken. Als gevolg hiervan bestaat het risico dat er een kloof ontstaat in digitale zichtbaarheid van collecties tussen grote en kleine GLAM-instellingen.

Om dit probleem te ondervangen wil Wikimedia Nederland een pilot-project starten met als doel kleine GLAM-instellingen de mogelijkheden en kennis te geven actief deel te nemen aan de ontwikkelingen rondom open data en Wikimedia. Dat deze wens ook bij kleine instellingen bestaat werd duidelijk op een inspiratiemiddag over Wikipedia die gezamenlijk georganiseerd werd door Wikimedia Nederland Erfgoed Gelderland.

II.4. Pilot-project Wikimedia en Erfgoed Gelderland

Als onderdeel van het festival 'Gemaakt in Gelderland', dat mede georganiseerd wordt door Gelderland, werd op 3 juli 2015 een inspiratiemiddag georganiseerd met als thema 'Meer Gelderse maakindustrie op Wikipedia?!' Verschillende Gelderse erfgoedinstellingen waren hierbij aanwezig om naar lezingen over Wikimedia en open data te luisteren en met elkaar te discussiëren over het nut en de mogelijkheden van het bijdragen aan een Wikimedia-project.

Uit deze inspiratiemiddag kwam naar voren dat er onder de deelnemende partijen veel interesse bestond om op één of andere manier aan een Wikimedia-project bij te dragen, maar ook dat er bij veel partijen onduidelijkheid bestaat over kwesties rond auteursrecht en het vrijgeven van materiaal. Vanuit festivalbestuur van 'Gemaakt in Gelderland' bestond bovendien interesse om te kijken naar mogelijkheden om de resultaten van het festival op een langere termijn te borgen.

Vanwege de diversiteit van de leden is Erfgoed Gelderland voor Wikimedia Nederland de ideale partner in een pilot-project gericht op kleine GLAM-instellingen.

III. Projectopzet

Het doel van dit project is een aantal kleine GLAM-instellingen (die geselecteerd worden uit het ledenbestand van de coöperatie Erfgoed Gelderland, zie beneden) de gelegenheid te bieden bij te dragen aan één of meerdere Wikimedia-projecten en hen de kennis en middelen aan te reiken om hier op langere termijn zelfstandig mee door te gaan. Dit kan de vorm aannemen van een contentdonatie, maar ook van begeleiding van de staf en het organiseren van activiteiten rondom de collecties om hun online zichtbaarheid te verbeteren en de informatie op Wikipedia en/of haar zusterprojecten te verbeteren. Om dit doel te bereiken wordt een zogenaamde Wikipedian-in-Residence (WiR) aangesteld voor de duur van het project. Tijdens het project zal de WiR steeds bij een andere deelnemende instelling 'embedded' worden met als doel de instelling de kennis te geven zelfstandig met open data en Wikimdia aan de slag te kunnen gaan.

III.1. Wikipedian-in-Residence (WiR)

Een WiR is een tussenpersoon tussen enerzijds de Wikimedia-gemeenschap, en anderzijds de gastinstelling(en) waar hij of zij verblijft. Een WiR kan een ervaren Wikimediaan zijn met veel ervaring in de GLAM-sector, maar ook een GLAM-professional met een staat van dienst in de Wikimedia-gemeenschap. Het aanstellen van een WiR bij een GLAM-instelling is niet nieuw. De eerste WiR ging in 2010 bij het British Museum aan de slag en sindsdien hebben talloze instellingen wereldwijd een WiR in huis gehaald, ook in Nederland. Nederlandse instellingen waar een WiR actief is (geweest) zijn de Koninklijke Bibliotheek en Nationaal Archief, Naturalis, Stichting Academisch Erfgoed en de Werkgroep Speciale Wetenschappelijke Bibliotheken (WSWB).

Tot de werkzaamheden van de WiR behoren in het kader van dit project:

- Trainen van medewerkers van de instelling in het omgaan met open data in het algemeen en het bijdragen aan Wikimedia-projecten in het bijzonder.
- Faciliteren van contacten tussen de deelnemende GLAM-instellingen en de Wikimedia-gemeenschap (inclusief nadrukkelijk ook niet-Nederlandse projecten zoals de Engelse of Duitse Wikipedia om een maximaal bereik te garanderen).
- Selecteren en/of digitaliseren van materiaal uit de collecties dat interessant is om te delen met de Wikimedia-gemeenschap (in samenwerking met de conservator/beheerder), en dat ook gedeeld kan worden (auteursrechten).
- Uploaden van materiaal naar Commons of begeleiden van de medewerkers die de uploads doen.
- Verbeteren en/of aanvullen van content (op Wikipedia, Wikidata, Wikisource): schrijft nadrukkelijk niet zelf de artikelen, maar activeert de Wikimedia-gemeenschap om met de inhoud aan de slag te gaan.
- Bijhouden van de statistieken rond donaties en activiteiten zoals editathons (zogenaamde “global metrics”).
- Organiseren van bijeenkomsten waar Wikimedianen samenkomen om content te genereren, zogenaamde hack-a-thons, edit-a-thons of “Backstage passes”, waarbij Wikimedianen in contact worden gebracht met professionals uit de instellingen om samen content te maken of te verbeteren.

III.2. Deelnemende instellingen

Wikimedia Nederland en Erfgoed Gelderland treden op als coördinerende partijen. Daarnaast zijn er 5 of 6 gastinstellingen bij het project betrokken. Dit zijn de instellingen waar de WiR actief zal zijn en waar hij trainingen verzorgt, helpt bij het opzetten van contentdonaties en ondersteuning biedt bij het organiseren van activiteiten rond de instellingen en Wikimedia.

III.2.1. Wikimedia Nederland

De Vereniging Wikimedia Nederland (WMNL) is het landelijke chapter van de Wikimedia Foundation (WMF), de moederorganisatie achter Wikipedia en haar zusterprojecten. WMNL streeft naar het vrijelijk en open delen van kennis. WMNL doet dat bijvoorbeeld door ondersteuning te bieden aan vrijwilligers die zich bezighouden met het editen van Wikipedia of een ander Wikimedia-platform, door GLAM-instellingen te helpen die hun collectie digitaal beschikbaar te stellen en door activiteiten te organiseren die de bekendheid van Wikipedia vergroten. Er is een kleine vaste staf bij WMNL in dienst die al deze activiteiten coördineert en begeleidt. Voor financiering is WMNL grotendeels afhankelijk van donaties door Wikipedia-gebruikers wereldwijd en van waaruit de lokale chapters gefinancierd worden.

III.2.2. Erfgoed Gelderland

Erfgoed Gelderland (EG) verbindt meer dan 140 samenwerkende erfgoedinstellingen uit de provincie Gelderland. De bandbreedte reikt hierbij van musea voor moderne kunst tot archieven, historische verenigingen en stichtingen voor kastelen. Grote deelnemende partijen zijn bijvoorbeeld het Kröller-Müller Museum, Natuurmonumenten en Nationaal Park Hoge Veluwe. De erfgoed instellingen werken samen in coöperatie Erfgoed Gelderland dat zich ten doel stelt zich het beheer en de presentatie van het Gelderse erfgoed te verbeteren. Doordat individuele erfgoedinstellingen hierbij samenwerken kan er efficiënter en goedkoper gewerkt worden dan wanneer iedere instelling deze taken zelfstandig uitvoert. Erfgoed Gelderland is onder andere betrokken bij de organisatie van het festival 'Gemaakt in Gelderland', de Collectie Gelderland en de Gelderse Museumdag.

III.2.3. Gastinstellingen

De selectie van deelnemende instellingen gebeurt in samenspraak door EG en WMNL. Op basis van een looptijd van 1 jaar is de verwachting dat maximaal 5 of 6 leden van EG aan het project zullen kunnen deelnemen. De selectie kan basis van één of meerdere van de volgende criteria plaatsvinden:

- **Diversiteit van de instellingen.** Er wordt gestreefd naar een representatieve afspiegeling van het ledenbestand van EG, dus bijvoorbeeld een museum, een archief, een kastelenstichting, een historische vereniging en een bibliotheek. Voordeel is dat de resultaten makkelijker op andere instellingen toegepast kunnen worden en dus relevanter zijn voor de Nederlandse GLAM-sector als geheel. Nadeel is dat er waarschijnlijk maatwerk geleverd moet worden; iedere instelling vereist zijn eigen aanpak en resultaten zijn moeilijk te vergelijken.
- **Beschikbaarheid van digitale content.** De makkelijkste en zichtbaarste manier voor instellingen om aan open kennis bij te dragen is het vrijgeven van materiaal uit de eigen collectie. Instellingen die al materiaal gedigitaliseerd hebben kunnen dus sneller tot vrijgave overgaan.
- **Beschikbaarheid van medewerkers/vrijwilligers.** Een WiR werkt niet in een vacuüm en het is van belang dat de staf zowel tijdens als na het project de ruimte krijgt om met open data en Wikimedia aan de slag te gaan.

Deelnemers aan het project zijn:

- Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers
- Erfgoedcentrum Arnhem
- Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945: er loopt reeds een klein samenwerkingsverband in het kader van het project Tweede Wereldoorlog (zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:GLAM/Nationaal_Bevrijdingsmuseum_1944-1945)
- Gelders Archeologisch Centrum/Museum Het Valkhof
- Regionaal Archief Nijmegen
- Gemeentearchief Ede
- Flipje en Streekmuseum Tiel

III.3. Rollen van deelnemende partijen

De WiR zal een aanstelling krijgen vanuit Erfgoed Gelderland.

- EG biedt ondersteuning bij de contacten met de verschillende deelnemende instellingen.
- Helpt bij de selectie van de deelnemende instellingen.
- Ziet toe op de algemene voortgang van het project en biedt ondersteuning bij coördinatie met deelnemende instellingen.

WMNL speelt een adviserende rol bij de sollicitatieprocedure van de WiR. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de kennis die eerder is opgedaan bij het aantrekken en aansturen van WiRs bij andere instellingen. Tijdens de aanstelling blijft WMNL op de achtergrond betrokken bij de activiteiten van de WiR:

- De WiR wordt uitgenodigd voor het WiR-GLAM-Wiki-coördinatorenoverleg (~4x/jaar), waar inzichten en problemen uit de dagelijkse praktijk bediscussieerd kunnen worden. Na afloop van het project kunnen ook de gastinstellingen hierbij aansluiten zodat continuïteit gewaarborgd blijft.
- WMNL biedt wanneer nodig ondersteuning bij het organiseren van online en offline activiteiten door middel van kennisgeving in de nieuwsbrief en andere kanalen in de Wikimedia-gemeenschap.
- Afhankelijk van de kennis die de WiR al van Wikimedia heeft kan WMNL ondersteuning bieden bij Wikimedia-gerelateerde problemen, wanneer mogelijk door middel van trainingen.

Van de geselecteerde gastinstellingen wordt verwacht dat zij gedurende het project tijd vrijmaken voor de trainingen die de WiR gaat geven. Hieraan kunnen, afhankelijk van het soort instelling, zowel medewerkers als vrijwilligers deelnemen. Daarnaast dienen zij, in overleg met de WiR en met gebruikmaking van de handleiding die de WiR gaat opstellen, een plan op te stellen voor hoe zij open data een ruimte geven in hun toekomstige activiteiten.

III.4. Begroting en dekkingsplan

Veruit de grootste kostenpost wordt gevormd door het salaris van de WiR. Bijkomende kosten kunnen voortkomen uit de noodzaak (delen van) een collectie te digitaliseren, reiskosten, e.d.

<i>item</i>	<i>bedrag</i>	<i>opmerking</i>
personeelskosten WiR (0,5 fte, 1 jaar)	€ 30.000	
reiskosten	€ 1.800	
materiaalkosten	€ 800	
personeelskosten Wikimedia en vrijwilligers	€5700	
personeelskosten advies Erfgoed Gelderland	€ 5000	
projectcoördinatie Erfgoed Gelderland en organisatie (slot)bijeenkomsten	€ 8.200	
Totale kosten	€ 51.500	
Dekkingsplan (subsidies en eigen bijdrage)		
GO fonds	€5000	
Mondriaanfonds	€15.000	
Prins Bernhard Cultuurfonds Gelderland	€10.000	
Fonds A.H. Martens van Sevenhoven	€5.000	
Provincie Gelderland	€5.000	
Eigen bijdrage WikiMedia Nederland	€5700	
Eigen bijdrage Erfgoed Gelderland	€5800	
Totaal	€ 51.500	

III.5. Planning

Het project zal een looptijd van 1 jaar hebben, uitgaande van een aanstelling van de WiR van 0,5 FTE. Gedurende deze tijd zal de WiR iedere 1,5-2 maanden een andere gastinstelling bezoeken. De resterende tijd wordt gebruikt voor planning, eindrapportage en het voorbereiden van presentaties.

<i>maand</i>	<i>planning</i>
<i>januari 2016 - juni 2016</i>	Haalbaarheidsonderzoek / fondsenwerving (EG en WMNL) -eind januari: finaliseren lijst deelnemende instellingen -go/no go: 1 maart -maart-juni: indienen projectvoorstel
<i>september- december 2016</i>	Werving en aanstelling WiR (EG en WMNL)
<i>December en januari 2016</i>	Voorbereiding en opstart -Kennismaking deelnemende instellingen -Planning (afstemming met deelnemende instellingen) -Opzetten communicatiekanalen (sociale media, mailing list, projectpagina's Wikipedia/Wikimedia) -Werving vrijwilligers (uit netwerk instellingen en bij Wikipedia)
<i>Januari 2016 – oktober 2017</i>	Residentie bij instellingen (intern bij 5-6 instellingen voor een periode van 1,5-2 maanden per instelling, afhankelijk van grootte en collectie) -Identificeren content, vrijgave regelen, contentdonatie voorbereiden (tools, toestemming regelen) -Trainen van staf en vrijwilligers in uploaden naar Commons, communicatiekanalen op Wikipedia, editen (rudimentair), belang open data -Begeleiden van staf bij uploaden beeldmateriaal en zelf ook uploads doen
<i>November en december 2017</i>	Afronding -Organiseren afsluitend symposium -Ontwikkelen handleiding -Presentaties op congressen -Borging en terugkoppeling naar EG, WMNL, deelnemende instellingen

IV. Resultaten

De verwachte resultaten kunnen in twee groepen verdeeld worden: (A) resultaten die ertoe bijdragen dat andere (kleine) GLAM-instellingen ertoe over (kunnen) gaan hun collectie als open data beschikbaar te stellen, en (B) resultaten voortkomend uit de werkzaamheden van de WiR bij de deelnemende instellingen die leiden tot een grotere zichtbaarheid van hun collecties, en een verbetering van de content van de verschillende Wikimedia-platforms:

- **A1 - trainingen:** De WiR verzorgt trainingen in het uploaden van content, het navigeren van het Wikimedia-landschap en de interactie met de Wikimedia-gemeenschap (waaronder het organiseren van activiteiten).
- **A2 - interactie:** Als onderdeel van de trainingen aan medewerkers (A1) begeleidt de WiR de organisatie van minimaal één activiteit rond Wikimedia (zoals een fotodag of een online schrijfwedstrijd).
- **A3 - handleiding:** De WiR stelt een handleiding samen aan de hand waarvan andere GLAM-instellingen zelfstandig met open data en Wikimedia aan de slag kunnen. Centraal in deze handleiding staat een wegwijzer in het Wikimedia-landschap, en een stappenplan van eenvoudige naar meer complexe activiteiten waarin een instelling kan participeren.
- **A4 - symposium:** De WiR organiseert een afsluitend symposium waarbij de resultaten gedeeld worden met de andere leden van EG. Hierbij wordt nadrukkelijk tijd ingeruimd om (ook) medewerkers van de deelnemende instellingen hun ervaringen te laten delen.
- **A5 - presentaties:** De WiR presenteert het project tijdens de Wikimedia Conferentie Nederland en minimaal één ander relevant landelijk en/of internationaal congres (bv. DISH, Wikimania).
- **B1 - borging:** Een meerderheid van de deelnemende instellingen heeft structureel tijd vrijgemaakt om ook in de toekomst nieuwe delen van hun collectie onder een open licentie beschikbaar te stellen en/of heeft dit een onderdeel gemaakt van hun missie.
- **B2 - contentdonaties:** Als onderdeel van de trainingen aan medewerkers (A1) worden mediabestanden geupload naar Commons of Wikisource.
- **B3 - contentverbetering:** Als onderdeel van de interactie met vrijwilligers van de eigen instelling en van Wikimedia (A2) wordt de content van Wikimedia-items (artikelen op Wikipedia, metadata van items op Wikidata of Wikisource) verbeterd.

Bijlage 1: belangrijkste Wikimedia projecten

Wikipedia: de online encyclopedie Wikipedia is het bekendste platform van de Wikimedia-familie. De Engelse Wikipedia bevat meer dan 5 miljoen artikelen, de Nederlandse ruim 1,8 miljoen. Deze content wordt geheel door vrijwilligers bij elkaar gebracht die daarvoor vaak met elkaar samenwerken, waarbij zij er acht op slaan dat de informatie op een neutrale manier gepresenteerd wordt en verifieerbaar is. In 2016 bestaan de Engels- en Nederlandstalige Wikipedia 15 jaar en hebben zich in die periode ontwikkeld tot belangrijke peilers in het moderne media- en kennislandschap.

Commons: Commons is een mediabank waar mediabestanden (zoals afbeeldingen, geluiden en teksten) onder een vrije licentie gedeeld kunnen worden. Deze mediabestanden kunnen vervolgens op andere Wikimedia projecten worden hergebruikt, maar ook daarbuiten, mits aan de licentievoorwaarden voldaan wordt. Momenteel bevat Commons zo'n 30 miljoen bestanden. Deze worden voor een groot deel door individuele vrijwilligers gemaakt en geüpload, maar er zijn ook veel GLAM-instellingen die (delen van) hun collectie naar Commons hebben geupload om deze zo voor een groter publiek beschikbaar te maken.

Wikidata: dit is de jongste loot in de Wikimedia-boom. Wikidata is opgezet als centrale database waarin gestructureerde data uit alle andere Wikimedia-projecten worden opgenomen en centraal beheerd. Denk hierbij aan geboorte- en sterfdata, bevolkingsaantallen, jaartallen, enzovoorts. De verwachting is dat in de toekomst meer en meer informatie op de verschillende taalversies van Wikipedia niet meer handmatig ingevoerd zal worden, maar direct uit deze database betrokken wordt. Net als alle andere projecten kan ook deze database door iedereen bewerkt worden.

Wikisource: Wikisource is één van de kleinere en minder bekende Wikimedia-platforms. Doel van Wikisource is het digitaal beschikbaar maken van rechtenvrije bronteksten. Daaronder vallen bijvoorbeeld boeken, maar ook verdragen en toneel- en muziekstukken. Het biedt ook ruimte voor vertalingen en bibliografische informatie over auteurs. De Engelstalige Wikisource omvat momenteel ruim 320.000 teksten, de Nederlandstalige ruim 4000.

Bijlage 2: externe links

- [GLAM-portaal op de Nederlandstalige Wikipedia](#)
- [Overzicht van alle Wikimedia-platforms](#)
- [Website Wikimedia Nederland](#)
- [Website Erfgoed Gelderland](#)